

301 NARH KARARNAMESİ (EDICTUM DE PRETIIS RERUM VENALIUM)

Yusuf AKAY¹

GİRİŞ

284-305 yılları arasında hüküm süren Diocletianus, askerler tarafından tahta çıkarılmıştır. Roma'da o dönemdeki iç karışıklıklar sebebiyle kendisine diğer imparatorlara nazaran daha fazla yetki verilmiştir. Diocletianus, toprakların çok geniş olması ve isyanların fazlaşması nedeniyle Maximianus'a "augustus" unvanını vererek imparator ilan etmiş ve beraber ülkeyi yönetmeye başlamışlardır. Böylelikle ülke doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmıştır. Ancak Roma'daki problemler sona ermemiş ve devam etmiştir. Bunun üzerine Diocletianus taht mücadelelerinin önünü kesmek ve ülkenin yönetiminin daha da kolaylaşmasını istediği için kendisi ve Maximianus'un yanına birer "caesar" seçilmesini uygun görmüştür. Diocletianus caesar olarak Galerius'u seçip imparatorluğun doğusunu, Maximianus ise caesar olarak I. Constantius'u seçip imparatorluğun batısını yönetmeye başlamıştır. Bu yönetim tarzı Roma tarihinde tetrarşi (Dörtlü Yönetim) dönemi olarak adlandırılmıştır. (Tekin, 2011, s.138-139)

Narh Kararnamesi

4. yy başlarında Roma ekonomik olarak sıkıntı içerisindeydi. Enflasyon yükselmişti. İmparator Diocletianus yüksek fiyatların önüne geçmek için bir kararname yayınladı. Bu kararnameyle Roma'daki fiyatlara azami sınır getirildi. Bu kararnamede sınırlama getirilen alanların başlıkları ve kararnamede yer alan ücretlere örnekler şunlardır:

I_İşgücü	Ücretleri
1. Eğitim gerektiren profesyonel işçi ücretleri	
<i>Örneğin, avukat veya hukukçu şikayet başına</i>	<i>250 denarii</i>
2. Asker ücretleri	
<i>Örneğin ortalama asker maaşı yıllık</i>	<i>1800 denarii</i>
3. Öğretmen ücretleri	
<i>Örneğin her bir bilim adamı için aylık</i>	<i>50 denarii</i>

¹ 10. Sınıf Öğrencisi, Beşiktaş Bilim ve Sanat Merkezi

4. Vasıflı işçi/zanaatkar ücretleri

Örneğin mozaik işçisi günlük 60 denarii

5. Vasıfsız işçi ücretleri

Örneğin tarım işçisi günlük 25 denarii

II. Yiyecek-İçecek Ücretleri

1. Et ücretleri

Örneğin sığır eti yaklaşık 453 gram 8 denarii

2. Yağ ücretleri

Örneğin birinci kalite ayçiçek yağı yaklaşık yarım litre 40 denarii

3. Deniz Ürünleri ücretleri

Örneğin en iyi kalite balık yaklaşık 453 gram 24 denarii

4. Sebze-Tahıl-Bakliyat ücretleri

Örneğin marul 5 tane 4 denarii

5. Meyve ücretleri

Örneğin karpuz 4 adet 4 denarii

6. Şarap ve Bira ücretleri

Örneğin camus birası yaklaşık yarım litre 4 denarii

III. Canlı Hayvan Ücretleri

Örneğin erkek aslan ikinci kalite 125000 denarii

IV. Malzeme Ücretleri

1. Gündelik malzeme ücretleri

Örneğin mangal yaklaşık 453 gram 8 denarii

2. Mermer ücretleri

Örneğin luculla

37 denarii

3. Kılık-kıyafet/ayakkabı ücretleri

Örneğin mor ipek

150000 denarii

4. Asker malzemeleri ücretleri

Örneğin kılıç kını

100 denarii

5. Hayvan malzemeleri ücretleri

Örneğin at için yular

70 denarii

6. Kereste ücretleri

Örneğin köknar kerestesi

50000 denarii

V. Ulaşım Ücretleri

Örneğin İskenderiye'den Roma'ya 8.5 kg yük başına

16 denarii

(İzник, 2011, s.111-126)

Kararname'nin Berlin Müzesi'ndeki bir Parçası (Latince)

İmparator Diocletianus
(M.S. 284-305)

SONUÇ VE TARTIŞMA

Dönemin kaynakları fermanın yürürlüğe girdiğini ama başarısız olduğunu belirtir. Enflasyonun düşmesi sağlanamamış, tavan fiyatları piyasadaki ücretlerin altında kalmıştır (İznic, 2011, s.127). Fermanda yer alan ücretleri incelendiğimizde dikkatimizi çeken bir durum ise; maaş listesindeki asker maaşlarının diğer maaşlara göre fazla olmasıdır. Dolayısıyla bu durum Roma İmparatorluğu'nun askere değer verdiğinin bir göstergesidir.

KAYNAKÇA

- Tekin, O. (2011). Helen ve Roma Tarihi, 2011, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi
- İznic, E. (2011). İmparator Diocletianus'un "Tavan (En Yüksek) Fiyatlar Fermanı"
"Edictum de pretiis Rerum Venalium". Tarih Araştırmaları Dergisi. Cilt 30, Sayı
49, s. 97-130.
- Resim Kaynakçası
Erişim Adresi: <https://www.hasanmalay.com/index.php/ekonomi/diocletianus>
(Erişim tarihi : 25/12/2019).